

รายงานผลการเข้าอบรมโครงการวิจัยเพื่อรองรับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘
ณ ห้องประชุม Big Data Virtual Lab ชั้น ๔ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
ที่มาและความสำคัญของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	“งานวิจัย” หมายความว่า งานที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปรวมที่เป็นประโยชน์และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาในงานของหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย “การวิจัยในมนุษย์” กระบวนการศึกษาที่ทำเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางด้านสุขภาพ หรือวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ได้กระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคล เวชระเบียน หรือข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล (ให้หมายความรวมถึงการศึกษาทางสังคมศาสตร์พฤติกรรมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับสุขภาพ ไม่รวมการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ได้แก่ การป้องกันโรค การตรวจโรค เป็นต้น “จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์” ประกอบด้วย ๑. ระเบียบ กฎ เกณฑ์ กติกา หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้อง มีแนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยที่เกิดประโยชน์ส่วนรวม ๒. อาสาสมัครที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบในทางลบ จะได้รับการพิทักษ์สิทธิและสวัสดิภาพ “ประโยชน์ของการดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์” ประกอบด้วย ๑. ประชาคมและชุมชน เกิดความเชื่อมั่น ต่อสถาบัน นักวิจัย และงานวิจัย ๒. ทำให้ “หาอาสาสมัคร” เข้าร่วมวิจัยได้ง่ายขึ้น เพราะมีความเชื่อมั่น ๓. ทำให้คุณภาพของงานวิจัยดีขึ้น เพิ่ม Peer Review ๔. เป็นไปตามหลักเกณฑ์สากล ทั้งของแหล่งทุนวิจัย และวารสารระดับชาติและนานาชาติ “หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่ใช้กันแพร่หลาย” ประกอบด้วย ๑. หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) ๒. หลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย (Beneficence) ๓. หลักความยุติธรรม (Justice)

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
หน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	๑. พิจารณาให้การรับรอง หรือไม่รับรอง หรือให้มีการปรับปรุงแก้ไข หรือยุติการรับรองโครงการวิจัย ในกรณีที่งานวิจัยไม่เป็นไปตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ๒. ให้ข้อเสนอแนะแก่นักวิจัยในการปรับปรุงโครงการวิจัยให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ๓. ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการโครงการวิจัยจากรายงานความก้าวหน้า ๔. กำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ ให้สอดคล้องกับสากล
ขอบข่ายและประเภทโครงการวิจัย	“ขอบข่ายโครงการวิจัย (Scope) ที่จะต้องขอรับรองจากคณะกรรมการก่อนดำเนินการวิจัย” ประกอบด้วย ๑. โครงการวิจัยที่ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัย ๒. โครงการวิจัยที่ดำเนินการร่วมกับบุคลากรของ มทร.พระนครหรือมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ๓. โครงการวิจัยที่ใช้ข้อมูลมหาวิทยาลัย ซึ่งมีใช้ข้อมูลสาธารณะ และสามารถสืบค้นไปถึงตัวบุคคลที่เป็นอาสาสมัครได้ “ประเภท (Type) ของโครงการ ที่ไม่ต้องขอรับรองจากคณะกรรมการ (Non-Human Research) “ประกอบด้วย ๑. โครงการที่ไม่เข้าข่ายการวิจัย ๒. โครงการวิจัยที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับอาสาสมัครทั้งทางตรงและทางอ้อม ๓. โครงการวิจัยที่นักวิจัยหรือผู้ร่วมเป็นอาสาสมัครเอง ๔. โครงการวิจัยที่ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพภายในองค์กร และไม่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่งของงานวิจัยสู่ภายนอก
ประเภทโครงการวิจัย ประกอบด้วย ๑. โครงการวิจัยแบบยกเว้น (Exemption Review) ๒.โครงการวิจัยแบบเร่งด่วน (Expedited Review) ๓. ประเภทโครงการวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Full-Board Review)	๑. โครงการวิจัยแบบยกเว้น (Exemption Review) ๑.๑ การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน และการศึกษา โดยใช้วิธีปกติ เช่นการปรับวิธีการสอนเดิมกับแบบใหม่ การเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตร หรือโครงการโดยข้อมูลที่เก็บไม่เชื่อมโยงถึงอาสาสมัครเป็นรายบุคคล ๑.๒ การวิจัยโดยการ สัมภาษณ์ หรือสังเกตพฤติกรรมในชุมชน โดยข้อมูลไม่เชื่อมโยงอาสาสมัครเป็นรายบุคคล และไม่มีประเด็นละเอียดอ่อนที่กระทบต่อสถานภาพทางสังคม จิตใจ การจ้างงาน ชื่อเสียง หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย ๑.๓ การวิจัยข้อมูลจากฐานข้อมูลสาธารณสุข โดยวิธีการเก็บข้อมูลไม่สามารถเชื่อมโยงถึงอาสาสมัครเป็นรายบุคคลได้โดยตรง ๑.๔ การประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการจากหน่วยงาน เพื่อใช้พัฒนาคุณภาพ ๑.๕ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบคุณภาพ รสชาติของอาหาร โดยไม่มีสิ่งเจือปนนอกเหนือจากธรรมชาติ หรือสารเคมีที่บ่งถึงอันตรายตามเกณฑ์ที่ อย. กำหนด

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๒. ประเภทโครงการวิจัยแบบเร่งด่วน (Expedited Review) ๒.๑ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การสำรวจ ที่มีคำถามกระทบต่อสภาวะจิตใจหรือทางสังคม หรือสามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปถึงอาสาสมัครได้โดยตรง ๒.๒ การวิจัยข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการบันทึกเสียง หรือภาพนิ่งหรือกล้องวิดีโอ ๒.๓ การวิจัยนั้นเป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บต่ออาสาสมัคร ไม่ต้องใช้ยาหรือยาเสพติดเข้าร่วมในการวิจัย ๒.๔ การตรวจสอบสมรรถภาพร่างกายที่เหมาะสมกับอายุ น้ำหนัก และสุขภาพของอาสาสมัคร ๒.๕ การเก็บตัวอย่างเลือดจากการเจาะปลายนิ้ว เจาะส้นเท้า หรือตึงหู ๒.๖ การวิจัยโดยเก็บตัวอย่างส่งตรวจด้วยวิธีไม่ทำให้อาสาสมัครบาดเจ็บ ๓. ประเภทโครงการวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Full-Board Review) เป็นโครงการที่มีความเสี่ยงมากกว่าความเสี่ยงต่ำ (More than Minimal Risk) มีความซับซ้อน หรือกระทำกับผู้ที่อ่อนแอเปราะบาง (Vulnerable Subject)
ประเภทโครงการวิจัยที่เข้าข่ายพิจารณา	๑. การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ ๒. สังคมศาสตร์ ๓. จิตวิทยา ๔. เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ๕. สถาปัตยกรรมศาสตร์ การออกแบบ ๖. การเมืองและการทหาร ๗. การศึกษา ๘. การพัฒนาสื่อ หรือ Application ๙. อื่น ๆ
การพิจารณาโครงการวิจัย “สายสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์” ประกอบด้วยประเด็นปัญหาด้านจริยธรรม การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ข้อควรพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ๓ รูปแบบ ประกอบด้วย <u>รูปแบบที่ ๑</u> ๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ ๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ ๑.๓ การวิจัยแบบผสมผสาน	๑. การวิจัยเชิงปริมาณ ๑.๑ การขออนุญาตผู้ดูแล/เจ้าของพื้นที่วิจัยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล พื้นที่วิจัยในที่นี้หมายถึงพื้นที่บนโลกโซเชียลหรืออินเทอร์เน็ตเฉพาะเช่นเดียวกับพื้นที่บนดิน ๑.๒ กระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (Participant) ก่อนการดำเนินการวิจัยจำเป็นต้องมีกระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (Participant) ก่อนเสมอ ๑.๓ หลักฐานหรือใบยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย อาจมีหลากหลายชนิดทั้งนี้ขึ้นกับระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ดังนี้ ๑.๓.๑ การลงนามในใบยินยอม (Signature) ๑.๓.๒ การประทับลายนิ้วมือ (Finger print) ๑.๓.๓ การยินยอมด้วยวาจา (Verbal consent)

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
รูปแบบที่ ๒ ๒.๑ โครงการวิจัยแบบยกเว้น (Exemption Review) ๒.๒ โครงการวิจัยแบบเร่งด่วน (Expedited Review) ๒.๓ ประเภทโครงการวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Full-Board Review) รูปแบบที่ ๓ ๓.๑ หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person) ๓.๒ หลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย (Beneficence) ๓.๓ หลักความยุติธรรม (Justice)	๑.๓.๔ การยินยอมให้ข้อมูล แต่ไม่ให้หลักฐานการยินยอม (waiver of consent) ๑.๔ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล : เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยคำถามปลายปิด นักวิจัยพึงระมัดระวังคำถามที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจผู้เข้าร่วมวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยในประเด็นที่อ่อนไหว จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามไม่ควรมากจนเกินวัตถุประสงค์การวิจัย นอกจากนี้ในแบบสอบถามต้องไม่ระบุตัวตน/ที่อยู่/อีเมล/ID line ของบุคคลควรมีเพียง รหัสที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในแบบสอบถาม เท่านั้น ๑.๕ การถ่ายภาพในการดำเนินการวิจัย: การถ่ายรูปประกอบการวิจัยสามารถกระทำได้แต่ไม่ควรมีการเปิดเผยตัวตนของผู้เข้าร่วมวิจัย และไม่ควรเปิดเผยป้ายชื่อสถานที่ดำเนินการวิจัย ดังนั้นนักวิจัยจึงควรมีการปกปิดบุคคลและชื่อสถานที่ในการวิจัย ๑.๖ การกระจายประโยชน์ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างเท่าเทียมกัน : ในการวิจัยเชิงทดลองที่มีการทดลองใน ๒ กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการทดลองในชุมชนหรือในชั้นเรียน คือ มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อสิ้นสุดการทดลองและโปรแกรมที่ทดลองนั้นได้ผลดี ควรให้โปรแกรมนั้นแก่กลุ่มควบคุมด้วย ๑.๗ การคืนข้อมูลสู่ชุมชนหรือสถานที่ดำเนินการวิจัย : เมื่อสิ้นสุดการวิจัย นักวิจัยควรนำเสนอผลการวิจัยให้แก่ชุมชน/หน่วยงานที่เป็นพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัย ในพื้นที่วิจัยทราบเพื่อให้ประโยชน์แก่พื้นที่วิจัย ๑.๘ การเผยแพร่ผลการวิจัย : ในการเผยแพร่ผลการวิจัยหากผลการวิจัยนั้นเป็นไปในทางลบ หรืออาจส่งผลเสียต่อพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยไม่ควรระบุสถานที่ดำเนินการวิจัย อาจระบุเป็น สถานที่แห่งหนึ่ง

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๒. การวิจัยเชิงคุณภาพการ ๒.๑ ขออนุญาตผู้ดูแล/เจ้าของพื้นที่วิจัยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล: ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ก่อนที่นักวิจัยจะเข้าสู่พื้นที่วิจัย นักวิจัยจะต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้ดูแลพื้นที่ (gatekeeper) ก่อนเพื่อขออนุญาตเข้าพื้นที่วิจัย แต่หากเป็นการวิจัยที่มีความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้เข้าร่วมวิจัยและการขออนุญาตเข้าพื้นที่นั้น นำมาซึ่งความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้เข้าร่วมวิจัย การขออนุญาตเข้าพื้นที่อาจสามารถละเว้นได้ ๒.๒ กระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (participant) : ก่อนการดำเนินการวิจัยจำเป็นต้องมีกระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (participant) ก่อนเสมอ และเว้นระยะเวลาให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้คิดพิจารณาก่อนตัดสินใจเข้าร่วมวิจัย ๒.๓ หลักฐานหรือใบยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย : อาจมีหลากหลายชนิดทั้งนี้ขึ้นกับระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ดังนี้ ๒.๓.๑ การลงนามในใบยินยอม (Signature) ๒.๓.๒ การประทับลายนิ้วมือ(Finger print) ๒.๓.๓ การยินยอมด้วยวาจา(Verbal consent) ๒.๓.๔ การยินยอมให้ข้อมูล แต่ไม่ให้หลักฐานการยินยอม (waiver of consent) ๒.๔ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล : เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วยคำถามทั้งที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง นักวิจัยพึงระมัดระวังคำถามที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจผู้เข้าร่วมวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยในประเด็นที่อ่อนไหว นักวิจัยต้องแจ้งให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบว่า ไม่จำเป็นต้องตอบในข้อคำถามที่อึดอัดใจ ไฟล์บันทึกการสัมภาษณ์ควรถูกทำลายเมื่องานวิจัยสิ้นสุด เพื่อเป็นการปกป้องความลับของผู้เข้าร่วมวิจัย และเมื่อมีการถอดเทปบันทึกเสียง (Transcription) ไม่ควรมีการระบุชื่อบุคคล/สถานที่ ในคำพูดนั้น แต่ควรใช้สัญลักษณ์ XXX แทน นอกจากนี้การใช้นามสมมติอาจนำมาสู่อันตรายต่อบุคคลอื่นได้หากชื่อนั้นไปเข้ากับบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ ในพื้นที่นั้น ดังนั้นควรใช้รหัสแทนการระบุตัวตนผู้เข้าร่วมวิจัย

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๒.๕ สถานที่ในการสัมภาษณ์ : การเคารพความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นหนึ่งในหลัก Belmont report สถานที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึกไม่ควรเป็นสถานที่โล่งแจ้งหรือเป็นสถานที่สาธารณะ และแม้ว่าจะเป็นสถานที่ลับก็ไม่ควรเป็นสถานที่เปลี่ยนจนอาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งตัวผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมวิจัย ๒.๖ การถ่ายภาพในการดำเนินการวิจัย: การถ่ายรูปประกอบการวิจัยสามารถกระทำได้ แต่ไม่ควรมีการเปิดเผยตัวตนของผู้เข้าร่วมวิจัย และไม่ควรเปิดเผยป้ายชื่อสถานที่ดำเนินการวิจัย ดังนั้นนักวิจัยจึงควรมีการปกปิดบุคคลและชื่อสถานที่ในการวิจัย การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ไม่ควรมีการบันทึกวิดีโอ แต่สามารถถ่ายภาพได้โดยไม่ควรเปิดเผยตัวตนผู้เข้าร่วมวิจัยกรณีที่เป็นการดำเนินการแบบออนไลน์ สามารถบันทึกการสนทนากลุ่มได้ แต่ไม่ควรมีการเปิดเผยตัวตนของอาสาสมัคร ๒.๗ การคืนข้อมูลสู่ชุมชนหรือสถานที่ดำเนินการวิจัย: เมื่อสิ้นสุดการวิจัย นักวิจัยควรนำเสนอผลการวิจัยให้แก่ชุมชน/หน่วยงานที่เป็นพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัย ในพื้นที่วิจัยทราบเพื่อให้ประโยชน์แก่พื้นที่วิจัย และหากชุมชนเห็นว่าผลการวิจัยนั้นจะส่งผลกระทบต่อชุมชนของตน ชุมชนมีสิทธิ์จะเอาข้อมูลของชุมชนคืนมาได้ และมีสิทธิ์ที่จะไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลนั้นได้ ๒.๘ การเผยแพร่ผลการวิจัย : ในการเผยแพร่ผลการวิจัยหากผลการวิจัยนั้นเป็นไปในทางลบ หรืออาจส่งผลเสียต่อพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัยผู้วิจัยไม่ควรระบุสถานที่ดำเนินการวิจัย อาจระบุเป็น สถานที่แห่งหนึ่ง

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๓. การวิจัยแบบผสมผสาน ๓.๑ การขออนุญาตผู้ดูแล/เจ้าของพื้นที่วิจัยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล : การวิจัยแบบผสมผสาน คือการผสมผสานวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไว้ด้วยกัน และการลงพื้นที่วิจัยของนักวิจัยจะมีการลงพื้นที่เป็นระยะ (Phase) ดังนั้นนักวิจัยจะต้องแจ้งให้ผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นทราบก่อนว่าจะมีการลงพื้นที่กี่ระยะ และในช่วงเวลาใดบ้างเพื่อเป็นการขออนุญาตเข้าพื้นที่วิจัย ๓.๒ กระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (Participant) : ก่อนการดำเนินการวิจัยจำเป็นต้องมีกระบวนการขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย (Participant) ก่อนเสมอ และเว้นระยะเวลาให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้พิจารณาตัดสินใจเข้าร่วมวิจัยนักวิจัยจะต้องแจ้งให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบว่า จะต้องเข้าร่วมวิจัยกี่ระยะ ๓.๓ หลักฐานหรือใบยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัย : อาจมีหลากหลายชนิดทั้งนี้ขึ้นกับระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ดังนี้ ๓.๓.๑ การลงนามในใบยินยอม(Signature) ๓.๓.๒ การประทับลายนิ้วมือ(Finger print) ๓.๓.๓ การยินยอมด้วยวาจา(Verbal consent) ๓.๓.๔ การยินยอมให้ข้อมูล แต่ไม่ให้หลักฐานการยินยอม (waiver of consent) ๓.๔ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล : เครื่องมือในการวิจัยแบบผสมผสาน จะประกอบไปด้วยแบบสอบถาม (สำหรับระยะที่มีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ) และแนวสัมภาษณ์เชิงลึก (สำหรับระยะที่มีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ) ดังนั้นสิ่งที่นักวิจัยพึงระวังคือ การระบุตัวตนของบุคคลทั้งในแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ๓.๕ สถานที่ในการสัมภาษณ์ : การเคารพความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นหนึ่งในหลักBelmont report สถานที่ในการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามนั้น หากเป็นประเด็นที่อ่อนไหวหรือเปราะบางควรให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบเอง แต่หากจำเป็นต้องสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามก็ควรใช้สถานที่ ที่ไม่เป็นที่สาธารณะ

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๓.๖ การถ่ายภาพในการดำเนินการวิจัย : การถ่ายรูปประกอบการวิจัยสามารถกระทำได้ แต่ไม่ควรมีการเปิดเผยตัวตนของผู้เข้าร่วมวิจัยและไม่ควรเปิดเผยป้ายชื่อสถานที่ดำเนินการวิจัยการคืนข้อมูลสู่ชุมชนหรือสถานที่ดำเนินการวิจัย : เมื่อสิ้นสุดการวิจัย นักวิจัยควรนำเสนอผลการวิจัยให้แก่ชุมชน/หน่วยงานที่เป็นพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัย ในพื้นที่วิจัยทราบเพื่อให้ประโยชน์แก่พื้นที่วิจัย และหากชุมชนเห็นว่าผลการวิจัยนั้นจะส่งผลกระทบต่อชุมชนของตน ชุมชนมีสิทธิ์จะเอาข้อมูลของชุมชนคืนมาได้ และมีสิทธิ์ที่จะไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลนั้นได้ ๓.๗ การเผยแพร่ผลการวิจัย: ในการเผยแพร่ผลการวิจัยหากผลการวิจัยนั้นเป็นไปในทางลบ หรืออาจส่งผลเสียต่อพื้นที่วิจัย/สถานที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยไม่ควรระบุสถานที่ดำเนินการวิจัย
“การพิจารณาโครงการวิจัย สำหรับการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์” “ประเภทกลุ่มเปราะบาง” “วิทยาศาสตร์การอาหาร”	บุคคลเปราะบาง หมายถึง บุคคลที่ขาดอิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมวิจัยอย่างแท้จริงเนื่องจากการบังคับ (coercion) ความเกรงใจ (undue influence) หรือจากสิ่งล่อใจ (undue inducement) และเป็นบุคคลที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ได้โดยง่าย”
ประเภทกลุ่มเปราะบางในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย ๑.กลุ่มเปราะบางทางด้านร่างกาย ๒.กลุ่มเปราะบางทางด้านจิตใจ ๓.กลุ่มเปราะบางทางด้านสังคม ๔. กลุ่มเปราะบางทางด้านเศรษฐกิจ	๑.กลุ่มเปราะบางทางด้านร่างกาย ๑.๑ บุคคลผู้ซึ่งทุพพลภาพ ๑.๒ บุคคลผู้ซึ่งมีปัญหาทางสุขภาพ/ผู้ป่วย ๑.๓ บุคคลผู้ซึ่งบกพร่องทางการรับรู้ ๑.๔ บุคคลผู้ซึ่งมีภาวะสมองเสื่อม ๑.๕ ผู้สูงอายุ ๑.๖ บุคคลผู้ซึ่งต้องการการดูแล ๑.๗ เด็ก ๑.๘ หญิงตั้งครรภ์ ๒.กลุ่มเปราะบางทางด้านจิตใจ ๒.๑ ผู้มีความบกพร่องทางจิต/มีปัญหาทางสุขภาพจิต ๒.๒ ผู้ประสบภัย หรือผู้ที่ผ่านเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิต ๓.กลุ่มเปราะบางทางด้านสังคม ๓.๑ ผู้ได้บังคับบัญชา เช่น นักเรียน หรือทหารเกณฑ์ เป็นต้น ๓.๒ ผู้ขาดอิสระภาพ เช่น นักโทษ หรือผู้ที่อยู่ในสถานกักกัน เป็นต้น ๓.๓ ผู้อพยพ ๓.๔ ผู้ลี้ภัย ๓.๕ คนเร่ร่อน ๓.๖ ชนชาติพันธุ์ ๓.๗ แรงงานต่างด้าว

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๓.๘ ผู้ประกอบอาชีพผิติดกฎหมาย ๓.๙ ผู้ที่มีชื่อเสียงทางสังคม ๓.๑๐ ผู้ที่เป็นเพศทางเลือก ๔. กลุ่มเปราะบางทางด้านเศรษฐกิจ ๔.๑ คนยากจน ๔.๒ คนตกงาน
การพิจารณาโครงการวิจัย “สายวิทยาศาสตร์การอาหาร”การทดสอบ ชิมอาหาร (Sensory Evaluation) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้รสชาติ กลิ่น เนื้อสัมผัส และคุณลักษณะทางประสาท สัมผัสของอาหารโดยใช้อาสาสมัครเป็น ผู้ทดสอบ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาประเด็นด้ านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย ของสุขภาพร่างกายและจิตใจ ของผู้ ทดสอบ ดังนี้ ๑. ความปลอดภัยด้านสุขภาพร่างกาย ๒. ความปลอดภัยด้านสุขภาพจิตใจ ๓. การปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและ กฎหมาย	๑. ความปลอดภัยด้านสุขภาพร่างกาย ๑.๑ การคัดเลือกอาสาสมัครและการตรวจสอบสุขภาพ ต้องมีการคัดกรองอาสาสมัครเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ๑.๑.๑ ผู้ที่มี ประวัติแพ้อาหาร (Food Allergy) เช่น แพ้ถั่ว แพ้กลูเตน หรือแพ้นม ๑.๑.๒ ผู้ที่มี ภาวะสุขภาพพิเศษ เช่น โรคเบาหวาน โรคไต โรค ความดันโลหิตสูง หากอาหารที่ทดสอบมีน้ำตาลหรือโซเดียมสูง ๑.๑.๓ ผู้ที่มี ข้อจำกัดด้านอาหารทางศาสนา เช่น ฮาลาล โคเชอร์ หรือ มังสวิรัติ ๑.๑.๔ หากเป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก หญิงตั้งครรภ์ หรือผู้ มีภาวะทางจิตเวช ต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ และอาจต้อง ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ๑.๒ การทดสอบความปลอดภัยของอาหารก่อนให้ผู้ทดสอบ ชิมต้องประเมินว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้ รับหรือไม่ ต้องมั่นใจว่าอาหารที่นำมาทดสอบปลอดภัย ไม่มี การปนเปื้อนจาก ๑.๒.๑ เชื้อจุลินทรีย์ก่อโรค เช่น Salmonella, E. coli, Listeria ๑.๒.๒ สารเคมีตกค้าง เช่น ยาฆ่าแมลง สารกันบูดในปริมาณ เกินมาตรฐาน ๑.๒.๓ สารก่อภูมิแพ้แอบแฝง ที่อาจไม่ได้แจ้งให้อาสาสมัคร ทราบ ๑.๒.๔ สารเคมีตามธรรมชาติในอาหารนั้น สารมีนเมาใน อาหารนั้น เช่น กัญชา กระเทียม หน่อไม้ เห็ดพิษ ไซยาไนด์จากผัก บางชนิด ปลาปักเป้า เป็นต้น

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๑.๓ การกำหนดปริมาณอาหารที่ปลอดภัยต่อการชิมกำหนดปริมาณอาหารที่ทดสอบให้เหมาะสม ไม่มากเกินไปจนเกิดผลข้างเคียง เช่น ๑.๓.๑ อาหารที่มี รสเผ็ดจัด เค็มจัด เปรี้ยวจัด อาจทำให้เกิดการระคายเคืองกระเพาะอาหาร ๑.๓.๒ อาหารที่มี สารออกฤทธิ์ทางชีวภาพสูง เช่น กาแฟหรือชา ควรมีการจำกัดปริมาณคาเฟอีน ๑.๔ การเตรียมมาตรการรับมือในกรณีฉุกเฉิน ๑.๔.๑ ต้องมี มาตรการปฐมพยาบาลและการส่งต่อแพทย์ กรณีที่อาสาสมัครมีอาการแพ้อาหารรุนแรง (Anaphylaxis) หรือมีปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ๑.๔.๒ ต้องมี ข้อมูลติดต่อหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน และแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบถึงกระบวนการช่วยเหลือหากเกิดเหตุฉุกเฉิน ๒. ความปลอดภัยด้านสุขภาพจิตใจ ๒.๑ การให้ข้อมูลและขอความยินยอม (Informed Consent) ๒.๑.๑ อาสาสมัครต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการทดสอบ ขั้นตอนวิธีการทดสอบ ประโยชน์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และสิทธิของตนเองรวมถึงการถอนตัวได้ทุกเมื่อ ๒.๑.๒ ต้องใช้ ภาษาที่เข้าใจง่าย และให้โอกาสอาสาสมัครซักถาม ๒.๑.๓ ต้องมี แบบฟอร์มยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร (Consent Form) และอาสาสมัครต้องสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวจากการทดลองได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบ ๒.๒ การป้องกันผลกระทบทางจิตใจจากการประเมินอาหาร ๒.๒.๑ ต้องหลีกเลี่ยง การกดดันทางจิตใจ หรือทำให้ผู้เข้าทดสอบรู้สึกไม่สบายใจ เช่น *การให้คะแนนหรือลำดับคุณภาพของอาหารที่อาจทำให้เกิดความเครียด *การขอให้ชิมอาหารที่ขัดกับความเชื่อทางศาสนาหรือวัฒนธรรม ๒.๒.๒ หากเป็น Blind Test หรือ Triangle Test ที่ต้องใช้การเดาหรือเปรียบเทียบอาสาสมัครต้องไม่ถูกกดดันให้ตอบให้ถูกต้อง ๒.๓ การรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมต้องปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วม เช่น ๒.๓.๑ ไม่เปิดเผยชื่อ หรือข้อมูลสุขภาพของอาสาสมัคร ๒.๓.๒ หากมีการถ่ายภาพหรือวิดีโอ ต้องได้รับความยินยอมล่วงหน้า

หัวข้อเรื่อง	ความรู้ที่ได้รับ
	๒.๔ การป้องกันการล่งละเมิดสิทธิอาสาสมัคร ๒.๔.๑ หากเป็นการทดลองที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือกลุ่มเปราะบาง ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ๒.๔.๒ ต้องไม่มีการให้รางวัลที่ล่อใจมากเกินไปจนทำให้อาสาสมัครรู้สึกถูกบังคับให้เข้าร่วม ๓. การปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมและกฎหมาย ๓.๑ การขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB/ERB) ๓.๑.๑ การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยก่อนดำเนินการ ๓.๑.๒ หากเป็นการทดสอบผลิตภัณฑ์อาหารใหม่ อาจต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ๓.๒ การปฏิบัติตามแนวทางมาตรฐานสากล ควรปฏิบัติตามหลักจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ เช่น ๓.๒.๑ Declaration of Helsinki – หลักจริยธรรมสำหรับการวิจัยทางชีวการแพทย์ ๓.๒.๒ Good Clinical Practice (GCP) – แนวทางปฏิบัติที่ดีในการวิจัยในมนุษย์ ๓.๒.๓ Codex Alimentarius – มาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร